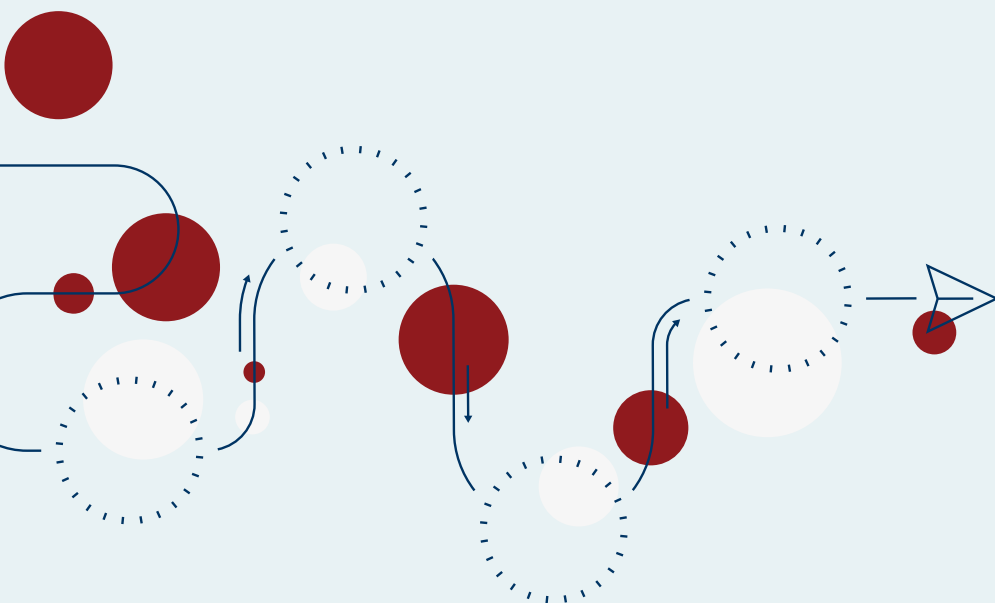

CASE:

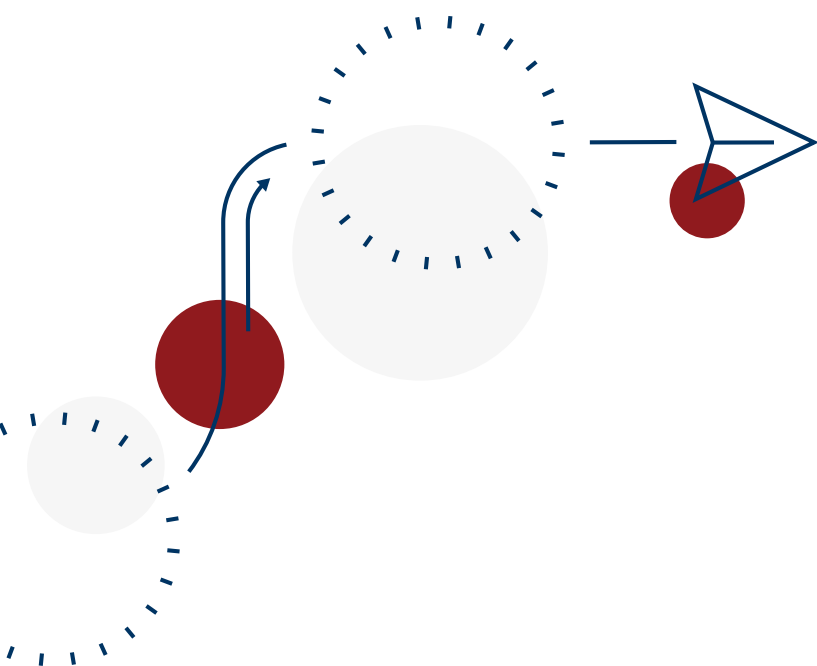
FORSKNINGSBASERET SAMSKABELSE AF LÆRINGSMILJØER PÅ SKOLER

Projektet CollaboLearn var et samarbejde mellem forskere fra Interacting Minds Centre ved Aarhus Universitet, specialskolen Langagerskolen og folkeskolen Højvangsskolen. Projektet fokuserede på undersøgelse og udvikling af legende sociale læringsmiljøer.

Citér denne udgivelse som

Ejrnæs, M., Dragsted, B., Oxlund, B., Jessing, B. (2023). Case: *Forskningsbaseret samskabelse af læringsmiljøer på skoler*. Arbejdsrapport. Copenhagen Change Academy, Crown Princess Mary Center, Københavns Universitet: København.

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUMÉ	3
PROBLEMET	5
RESSOURCERNE	7
ROLLERNE	9
MØDESTEDET	11
FORLØBET	13
FORANDRINGEN	15
DEN METODISKE TILGANG	18
LITTERATUR	20

FORSKNINGSBASERET SAMSKABELSE AF LÆRINGSMILJØER PÅ SKOLER

I 2018 kontaktede to psykologfaglige autismeeksperter Interacting Minds Centre ved Aarhus Universitet med henblik på at bygge bro mellem specialskoleområdet og den nyeste forskning inden for leg og læring. Det blev startskuddet til et integreret samarbejde mellem Interacting Minds Centre og specialskolen Langagerskolen, med senere tilknytning af folkeskolen Højvangskolen og Stenomuseet, i perioden 2019-2022.

Samarbejdet skabte grobund for udvikling af nye legende sociale læringsmiljøer og refleksionsrum for skoleelever med autisme og særlige behov; både i form af et ”*mindset*” blandt skolernes medarbejdere og i form af formidling af konkrete pædagogiske værktøjer til andre special- og folkeskoler i Danmark. Fremtidige projekter kan lære af denne case, da den giver indblik i en samskabelsesproces, hvor tværfaglige forskningsindsigter blev kombineret med praksisnær pædagog- og lærerfaglig viden. Casen viser også, hvordan medarbejderengagement, brobygning og *in-kind* medfinansiering kan være afgørende i et længerevarende samarbejdsprojekt, som beror på kortere projektbevillinger fra en række bevillingsgivere.

DE VIGTIGSTE INDSIGTER

Praktikere som medudviklere. Det styrker relevans og ejerskab at inddrage praksispartnere som medudviklere. Herved undgår man den faldgrube, at praktikerne demotiveres af at skulle udføre arbejde, som forskere har defineret på forhånd. I nærværende case var det nødvendigt at italesætte og praktisere idealet om ligeværdig udveksling, så praksispartnere gradvist oplevede forskernes respekt for deres viden om praksis.

En brobyggerfunktion. Samarbejde kan optimeres ved brug af en brobygger, der har kendskab til både forskning og praksis. I denne case var der gode erfaringer med en ekstern psykolog, som først blev ansat som videnskabelig assistent på universitetet og senere som udviklingskonsulent på specialskolen.

Vedvarende finansiering. Delvis finansiering, kortvarig projektstøtte og samtidige bevillingsgivere med forskellige krav skaber usikkerhed og unødigt administrativt arbejde i et samarbejdsprojekt. I denne case var *seed funding* afgørende i opstartsfasen, mens *bridging funding* fra Aarhus Universitet var afgørende i overgangsperioder uden ekstern projektstøtte.

FAKTA

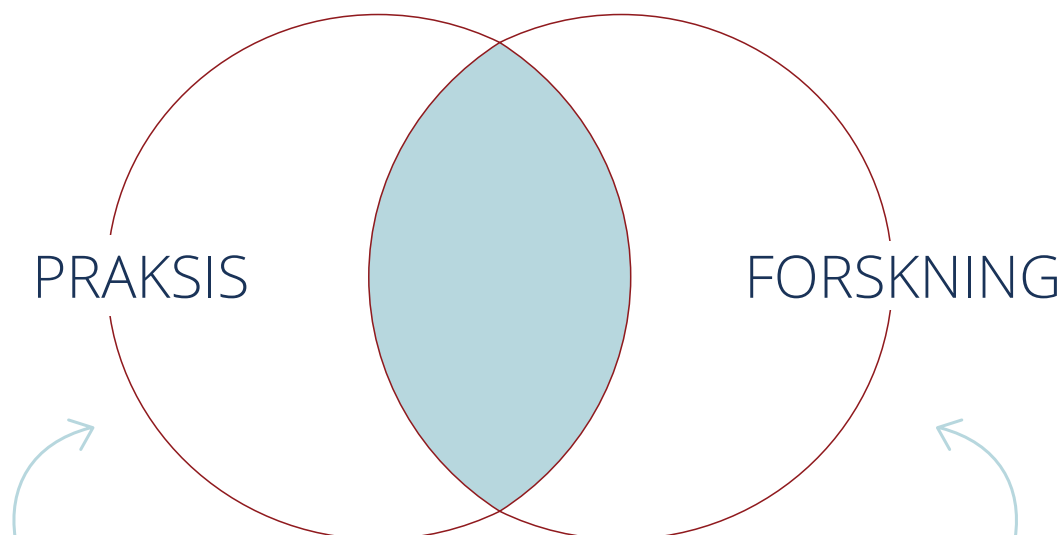
- Titel:** CollaboLearn (tidligere KlubKlods).
- Hvornår?** 2019-2022.
- Hvem?** Interacting Minds Centre ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet, Langagerskolen, Højvangsskolen og Science Museerne.
- Projektansvarlig:** Forsker Ella Paldam, Interacting Minds Centre, Aarhus Universitet.
- Bevillingsgiver:** Carlsberg Fondet, Innovationsfonden, LEGO Fonden, Sofiefonden, Trygfonden, Velux Fonden, Aarhus Universitet (*bridging funding*).

UDVALGTE REFERENCER:

PROBLEMET

Hvad var sammenhængen mellem det praktiske problem og den forskningsmæssige problemstilling?

Det praktiske problem:

Specialskolebørn med autisme har svært ved social interaktion og metasocial refleksion.

Folkeskoler er udfordret i forhold til inklusion af børn med særlige behov.

Den forskningsmæssige problemstilling:

Hvordan kan neurotypiske voksne facilitere autistiske børns sociale interaktion på en måde, som er meningsfuld ud fra børnenes autistiske socialitet?

Kan vi understøtte autistiske børns metasociale refleksion gennem objektmedieret interaktion med små modeller, som børnene er medskabere af?

I 2018 indgik Interacting Minds Centre ved Aarhus Universitet et samarbejde med specialskolen Langagerskolen om at undersøge og udvikle legende sociale læringsmiljøer i et projekt, som først hed Klub Klods og senere CollaboLearn. Halvvejs inde i forløbet blev folkeskolen Højvangsskolen også tilknyttet som praksispartner.

Det hele startede i en mødregruppe i foråret 2018, da de to psykologfaglige autismeeksperter Rikke Steensgaard og Line Gebauer, som på det tidspunkt begge var på barsel, mødte hinanden og endte i en faglig samtale. I løbet af samtalen fik de øje på en mulighed for at styrke specialskolefeltet gennem den nyeste forskning inden for leg

og læring. De tog siden kontakt til Interacting Minds Centre ved Aarhus Universitet, hvor centerleder Andreas Roepstorff agerede brobygger til postdoc-forsker Ella Paldam, der på det tidspunkt var tilknyttet et projekt ved navn PLAYTrack støttet af LEGO Fonden. I PLAYTrack-projektet forskede Ella netop i samskabelse, og hun fattede derfor interesse for autismeeksperternes idé.

Forsker Ella Paldam og autismeekspert Rikke Steensgaard og Line Gebauer gik sammen om at starte et nyt projekt, som kom til at hedde CollaboLearn. De kontaktede specialskolen Langagerskolen for at invitere skolen til et samarbejde om projektet. Skolens leder, Jens Frostholt, havde studeret antropologi, inden han valgte at læse til lærer i sin tid, og det var ifølge Andreas Roepstorff afgørende for, at skolen blev partner i CollaboLearn:

”Der var noget, der hurtigt kunne blive til en forbindelse. Og der var en form for fælles sprog, der gjorde det ret nemt at arbejde sammen. Så samarbejdet med dem har været fuldstændig problemfrit og præget af tillid fra starten. Det var nemt at finde ud af, hvordan vi kunne lave noget, der var meningsfuldt for begge parter.”

- Andreas Roepstorff, tidligere centerleder i Interacting Minds Centre (AU)

CollaboLearn tog afsæt i forskning om leg, læring og refleksion samt ekspertise i autisme og specialskoler. Ifølge lærer Bjarne Karkov Stjernholm fra Langagerskolen udfordrede CollaboLearn en traditionel specialskoleverden, hvor legen ikke er accepteret som en tilgængelig læringsstrategi. Samarbejdet var tilmed inspireret af aktionslæring, hvor der er fokus på processen og på løbende at afprøve, gøre nye erfaringer, tilpasse og prøve igen. Den eksperimenterende tilgang karakteriserede projektet fra start, som forsker Ella Paldam pointerer:

”[Specialskolelederen] ude på Langagerskolen gav os et rum og tre børn. Og så sagde han: 'Jamen, så gå i gang.'”

- Ella Paldam, forsker og projektleder, Aarhus Universitet

Skolelederen på Højvangsskolen fremhæver, at undersøgelsesspørgsmålet var dynamisk, og at skolens lærere og pædagoger var med til at udforme de vigtigste forskningsspørgsmål gennem workshops og erfaringsdeling i hverdagen.

RESSOURCERNE

Hvad var de vigtige ressourcer i projektet, og hvordan var de fordelt?

Hen over projektets fireårige levetid har det været støttet af Carlsberg Fondet, Innovationsfonden¹, LEGO Fonden, Sofiefonden, Trygfonden og Velux Fonden. I starten var Interacting Minds Centre bevillingsmodtager, hvilket medvirkede til, at der var størst vægt på forskningsdelen. I 2020-2022 skiftede Langagerskolen status til bevillingsmodtager, hvilket stemte overens med et øget fokus på udviklingsdelen i praksis. I hele projektperioden var det en prioritering, at der både var projektansatte på universitetet og i praksis, fordi det både var vigtigt med en tæt tilknytning til universitetets forskningsmiljøer og med adgang til infrastruktur som Aula på Langagerskolen.

I begyndelsen blev projektet støttet af opstartsmidler fra PLAYTrack-projektet ved Interacting Minds Centre på Aarhus Universitet, men efterfølgende er der blevet brugt meget energi på løbende at sikre finansiering. Det har været en udfordring at navigere mellem forskellige bevillingsgivere og at tilpasse projektet til deres respektive krav. Som projektleder Ella Paldam fortæller:

” Det er helt vildt svært, fordi man hele tiden skal tilpasse udviklingsarbejdet til en *timeline*, hvor endemålet hele tiden skifter [...]. Dels har teamet skiftet hele tiden i størrelse, dels har *timeline* skiftet hele tiden i længde [...]. Vi blev jo nødt til at have forskellige planer parat til at ansøge om fondes forskellige virkemidler; alt afhængigt af, om vi talte med LEGO Fonden, eller om vi talte med Innovationsfonden, eller om vi talte med Trygfonden eller med Velux Fonden. De havde alle sammen forskellige strategiske områder, de gerne ville støtte. ”

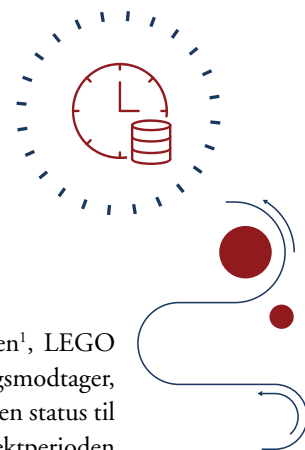
- Ella Paldam, forsker, Aarhus Universitet

Projektteamet håndterede udfordringen med de mange bevillingsgivere ved at tage udgangspunkt i det, de selv syntes var vigtigt, og tilpassede så projektet til forskellige sammenhænge. I *funding gaps* mellem projektbevillinger blev CollaboLearn støttet med *bridging funding* fra Aarhus Universitet, men ifølge den tidligere centerleder var det en indbygget sårbarhed i projektet, at projektlederen var en juniorforsker, der ikke var fastansat på universitetet. For ham at se var de kortsigtede eksterne finansieringskilder ikke optimale for projektets langsigtede mål:

” [Udfordringen er] hvordan søren man forbinder de der langsigtede idéer, for at det overhovedet giver mening, med de der meget kortsigtede finansieringer undervejs for at undgå, at det [projektet] dør. På et hvert tidspunkt kan det slutte, fordi man ikke har *funding*. ”

- Andreas Roepstorff, tidligere centerleder i Interacting Minds Centre (AU)

¹ Carlsberg Fondet og Innovationsfonden støttede Ella Paldams forskningsarbejde i projektet i form af finansiering af post.doc.

På Langagerskolen og Højvangsskolen har projektet kostet på ”prioriteringskontoen”, som skolelederne vurderer det. For den pædagogiske leder på Højvangsskolen, Dorthe Kirkegaard Larsen, handler det om at holde fast i ”det gode” i en travl hverdag med drift og akutte problemer:

”I og med at der er to på barsel og nogle elevsager, som lige kræver noget ekstra, faktisk kræver rigtig mange personaleressourcer, så kan jeg godt mærke, at det er godt, jeg er så tæt på [lærere og pædagoger]; at vi lige kan hjælpe hinanden med at holde fast i det gode. Og det gode er virkelig, når vi skaber de her legende læringsmiljøer, fordi alle blomstrer i det. Så det ikke er det, der bliver fravalgt. ”

- Dorthe Kirkegaard Larsen, pædagogisk leder på Højvangsskolen

Dorthe Kirkegaard Larsen vurderer, at projektet kom på et tidspunkt, hvor skolen havde ressourcer og faciliteter til rådighed. Hun fortæller, at skolen blandt andet dedikerede et lokale til projektet og løbende prioriterede tid til udviklingsmøder. Skoleleder på Langagerskolen, Jens Frostholt, understreger ligeledes:

”Vi kan jo ikke gå ud med *cool cash*, men det, vi kan gøre, er, at vi har nogle vanvittigt dygtige medarbejdere, som kan bidrage ind i det her, og hver gang vi allokerer en medarbejder til sådan et projekt, så kan de jo ikke være et andet sted, så det er en investering og en prioritering. Det er også derfor, at det er vigtigt, at man ledelsesmæssigt er enige om, at det er det her, man vil. For det koster. ”

- Jens Frostholt, skoleleder på Langagerskolen

Ledelsesmæssig prioritering er især vigtig på en specialskole, hvor man ikke anvender vikarer. Det fremhæver projektmedarbejder Stine Strøm Lundsgård. Delvist frikøb af praktikere er dermed ikke nødvendigvis en løsning, der får hverdagen i praksis til at hænge sammen på en specialskole, forklarer hun.

Noget, der til gengæld fik projektet til hænge sammen med skolens hverdag, var den projektansatte tovholder, Rikke Steensgaard. Pædagogisk leder Dorthe Kirkegaard Larsen fremhæver Rikke som en kæmpe ressource:

”[Rikke] er en kæmpe ressource for, at det her det lykkes. Hun kommer. Hun er der. Hun kender mine medarbejdere. De kender hende. Kæmpe følgeskab til hende og omvendt. [...] [M]in rolle bliver bare at understøtte det, der sker, tage imod lærere, være drivkraften bag det, når hun ikke er der. ”

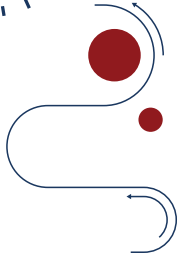
Ligesom opstart- og overgangsmidler var afgørende for projektets overlevelse, var medarbejdertid og en projektansat tovholder med brobyggerfunktion vigtige ressourcer i CollaboLearn.

ROLLERNE

Hvilke roller var der i projektet, og hvordan blev arbejde og ansvar fordelt?

- Inspiratorer til udvikling af projektdesign
- Forskningsmæssig sparring og input

Eksterne forskerkolleger fra Harvard

- Forskellige interesser i CollaboLearn

LEGO Fonden, Innovationsfonden, Velux Fonden, Carlsberg Fondet, Sofiefonden

PPR og VIA

- Forskningsmæssig sparring
- Analyse af videooptagelser af undervisningssituationer

Kvalitative forskere på IMC

- Forsknings- og formidlingsarbejde
- Udvikling af evalueringsmetoder

Videnskabelige assistenter

- Den primære tovholder og brobygger mellem forskning og praksis
- Forsknings-, udviklings- og formidlingsarbejde
- Workshopfacilitator

Videnskabelig assistent, udviklingskonsulent og tovholder

- Metodeudvikling
- Afprøvning og tilpasning af læringsformater i daglig kontakt med elever
- Deltagelse i udviklingsmøder og workshops

Lærere og pædagoger

Science Museerne

Langagerskolen

Højvangsskolen

- Forsknings- og udviklingsarbejde
- Projektdesign og tilpasning
- Projektstyring
- Ansvar for fondsansøgninger og finansiering
- Forankring og formidling i forskningsmiljøer på IMC

Forsker (post.doc.) og projektleder

- Design af hjemmeside og formidlingsformater
- Koordination og brobygning
- Daglig kontakt til praksis

Projektmedarbejdere

Langagerskolen

Kommune

- Opstart af CollaboLearn i praksis
- Prioritering af ressourcer
- Deltagelse i Advisory Board

Pædagogiske ledere

- Strukturering af medarbejdertid
- Forankring i praksis
- Løbende kontakt med tovholdere
- Deltagelse i workshops

Skoleledere

Aarhus Universitet (IMC)

- Sparring i opstartsfasen
- Projektstøtte gennem seed funding og bridging funding

Centerleder

De to bærende kræfter i projektet var forsker Ella Paldam og udviklingskonsulent Rikke Steensgaard. Mens Ella var tilknyttet Interacting Minds Centre ved Aarhus Universitet i hele projektperioden, kom Rikke ind i projektet som selvstændig, for sidenhen at blive ansat som videnskabelig assistent på Interacting Minds Centre og for senere igen at blive ansat som udviklingskonsulent med forankring på Langagerskolen. De to havde et tæt samarbejde, hvor Ella havde en strategisk og analytisk projektlederrolle, mens Rikke havde daglig praksiskontakt og overblik på skolen.

Det blev tidligt besluttet, at udviklingen i praksis skulle tilrettelægges som faglige udviklingsprocesser. Med inspiration fra et amerikansk projekt² var det intentionen, at lærere og pædagoger skulle motiveres til at blive involveret som medudviklere i vidensarbejdet. Således var der en eksplicit opmærksomhed på at undgå en typisk faldgrube i samarbejder mellem forskning og praksis: tendensen til, at forskere alene står for vidensarbejdet og instruerer praktikere i, hvad de skal afprøve.

Ella Paldam fortæller, at der var en forforståelse blandt skolens ledere og medarbejdere om, at de skulle leve op til særlige forventninger fra forskerens side. Det blev særlig tydeligt, da medarbejderne en dag undskyldte for at have været "dårlige" til noget i forbindelse med medudvikling. Ella fortæller, at man i projektet gradvist opnåede en kulturændring i praksis, hvorved medarbejderne på skolen i stigende grad følte sig trygge ved at byde ind med input. Denne kulturændring krævede ifølge Ella, at hun som forsker viste praksispartnerne, at deres input blev taget seriøst:

” Det, som vi erfarede, var, at når vi så kom tilbage med noget materiale, som tog deres kritik ind, så lige så stille, så blev de jo mere og mere trygge i at sige 'nå, jamen okay, så det er det, det vil sige at være medudvikler'. ”

- Ella Paldam, forsker, Aarhus Universitet

På et tidspunkt forsøgte projektgruppen at tale om skolens ledere, lærere og pædagoger som "medundersøgere"³, men det blev "for ambitiøst", forklarer Ella Paldam. "Medundersøgere" blev ifølge Ella erstattet med "medudviklere", fordi praksispartnerne udtrykte et ønske om, at hun som forsker tog styringen med vidensarbejdet og arbejdede videre med deres input. Ella fandt, at dette var en fair forventning, da det var hende, der havde kompetencerne til at bearbejde data og herefter vende tilbage til skolen med ny viden.

Bjarne Karkov Stjernholm, der er lærer på Langagerskolen, fremhæver, at rollen som medudvikler gav ham en følelse af ejerskab i projektet, og at han havde en oplevelse af at være med til at perspektivere projektet. Herudover blev læringsmiljøerne skabt i samarbejde med skoleelever, hvilket projektgruppen selv har skrevet en del om,⁴ og udviklingen blev løbende tilpasset observationer af børnene.

På det strukturelle plan blev projektgruppen undervejs opmærksomme på vigtigheden af at inddrage hele teams og alle mellemledere. Som projektmedarbejder Stine Strøm Lundsgård forklarer, havde det utilsigtede konsekvenser at tage medarbejdere ud af teams. Hvis det kun var enkelte fra et team, som deltog i projektet, kunne det være svært at skabe ejerskabsfølelse hos de resterende medarbejdere i teamet, som til gengæld følte, at de skulle løbe hurtigere for at dække et fravær. Herudover afhæng medarbejdernes tid og engagement af kontinuerlig prioritering fra de pædagogiske mellemledere. Uden prioritering var faren, at et projekt som CollaboLearn ville blive frasorteret som noget "flødeskumsnoget" i en hverdag med tætpakkede skemaer, sygemeldinger og elevsager.

² Se projektet *Children Are Citizens (Professional Development Collaborative, u.å.)*.

³ Baker, M og Ryan, J. (2021).

⁴ Se Paldam m.fl. (2022).

MØDESTEDET

Hvordan udvekslede forskere og praksispartnere viden i projektet?

Vidensdelingen i projektet foregik blandt andet gennem udviklingsworkshops, som blev afholdt på skolerne en gang om måneden. En workshop kunne tage afsæt i indsigter fra forskningsfelter eller erfaringer fra udviklingsarbejde blandt pædagoger og lærere. Forsker Ella Paldam beskriver det som et flow af idéer, hvor input fra praksis var afgørende for de forskningsspørgsmål, der blev arbejdet videre med. Lærer Bjarne Karkov Stjernholm fortæller, hvordan hans idéer blev taget godt imod af forskerne. Det var tilfældet, da han foreslog en app til evaluering af elevernes læringsudbytte, men også da han foreslog at se på de obligatoriske fællesmål i implementeringen af CollaboLearn som undervisningsværktøj.

Udvekslingen mellem forskning og praksis foregik desuden på tilbagevendende sparrings- og styregruppemøder, ligesom den nogle gange tog afsæt i videooptagelser af undervisningssituationer, som blev analyseret ad flere omgange i udveksling mellem forskere og praktikere og med input fra andre kvalitative forskere fra Aarhus Universitet.

Udviklingskonsulent Rikke Steensgaard pointerer, at Interacting Minds Centre gav adgang til et interdisciplinært og internationalt forskningsmiljø med eksempelvis Harvard-forskere med ekspertise inden for leg, læring og refleksion. Denne adgang var med til at udfordre det klassiske blik i specialskoleverdenen, som kan have en tendens til at være meget pædagogisk-psykologisk. Det lykkedes dermed for Rikke og Ella at skabe en infrastruktur for vidensdeling ved at agere brobyggere mellem de forskellige institutionelle kontekster:

” Et lille eksempel er jo bare, at så ringer jeg til Ella her til morgen kl. 8:15 og siger: ‘Ella, jeg har lavet den her workshop i går, og det, jeg lige hæftede mig ved, var, at pædagogerne og lærerne siger dét. De opdager dét og dét og dét. Og så siger hun: ‘Nej, hvor interessant’ – og hun betragter det jo som data, det er virkelig fedt, ikke? Så sætter hun det lige i relation til hele sit begrebsapparat, og så siger hun: ‘Det får mig til at tænke på, hvad med dét og dét og dét?’ Og så siger jeg: ‘Nå ja... det er et vigtigt perspektiv.’ Så selvom vi lige nu ikke fysisk går vejene frem og tilbage [mellem skole og universitet], har vi den der infrastruktur etableret så godt, at nu kan vi bare på et kvarters samtale få omsat erfaringer fra den ene [verden] over til erfaringer fra den anden. Og det er simpelthen så værdifuldt. ”

- Rikke Steensgaard, udviklingskonsulent og tovholder i projektet

Ifølge Rikke Steensgaard var infrastrukturen for vidensdeling i projektet i høj grad udgjort af gensidig tillid og forståelse. Det gjorde desuden en positiv forskel for projektmedarbejdere Stine Strøm Lundsgård og Sophie Aabjerg Rand, at de havde kontor på Langagerskolen i anden halvdel af projektperioden, idet det gav dem en forståelse for de institutionelle rammer, og gjorde dem synlige og tilgængelige på skolen. Stine uddyber:

” Det der med at fange dem [ledere, pædagoger og lærere], hvor der lige er tid og rum til at drøfte noget med dem. Altså det er nærmest, at man møder dem ved printeren, når de lige er nede ved kaffen eller trappen. Det er de steder, man skal være. ”

- Stine Strøm Lundsgård, projektmedarbejder

Skoleleder på Højvangsskolen, Ivan Børsting, vurderer, at den direkte hverdagskontakt med forskere motiverede personalet til at deltage, og at den skabte en fælles refleksion, som betød, at de kunne lave CollaboLearn på "et rimelig højt niveau". Pædagogisk leder på Højvangsskolen, Dorthe Kirkegaard Larsen, fremhæver, at projektgruppen var gode til løbende at dele ny viden ved at sende spændende litteratur. For Dorthe var det vigtigt, at CollaboLearn havde hjemme i skolens praksis; blandt andet i form af et allokeret lokale med kuglebaner og klodser. Samtidig havde de gode erfaringer med en gang imellem at tage til et "uforstyrret univers" væk fra konstante børnebehov og tusinde lavpraktiske spørgsmål på skolen; som da de dedikerede en hel dag til et udviklingsseminar, hvor lærere og pædagoger kunne fordybe sig i "CollaboLearn-verdenen".

FORLØBET

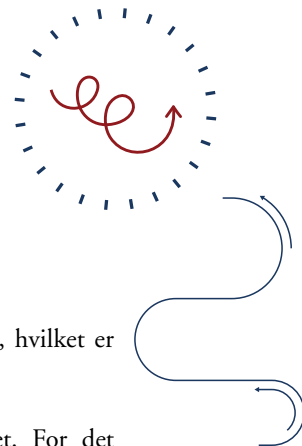
Hvordan håndterede partnerne uforudsete udfordringer undervejs?

Efter projektstart opstod der udfordringer, som samarbejdspartnerne håndterede på forskellig vis, hvilket er illustreret i figuren nedenfor.

Som beskrevet under *Ressourcerne* var finansieringen en gennemgående udfordring i projektet. For det første var det en udfordring at navigere mellem forskellige bevillingsgivere med forskellige interesser, hvilket projektmedarbejderne håndterede ved at udarbejde flere forskellige projektstrategier alt efter hvilke bevillinger, der blev hentet hjem.

For det andet var det en udfordring med ”*funding gaps*”; overgangsperioder mellem projektbevillinger, hvilket skabte usikkerhed for samarbejdspartnerne. Som projektleder Ella Paldam beskriver, så var der en projektmedarbejder, som var uheldig at gå på barsel i et *funding gap* og derfor gik på barsel som arbejdsløs. For at sikre projektet i overgangsperioder støttede Aarhus Universitet med overgangsmidler, og projektmedarbejderne fokuserede løbende på at sikre projektets forankring i praksis. Som forsker Ella Paldam uddyber, ville være en fordel for projekter som CollaboLearn, hvis *bridging funding* var et mere veletableret værktøj på universiteter.

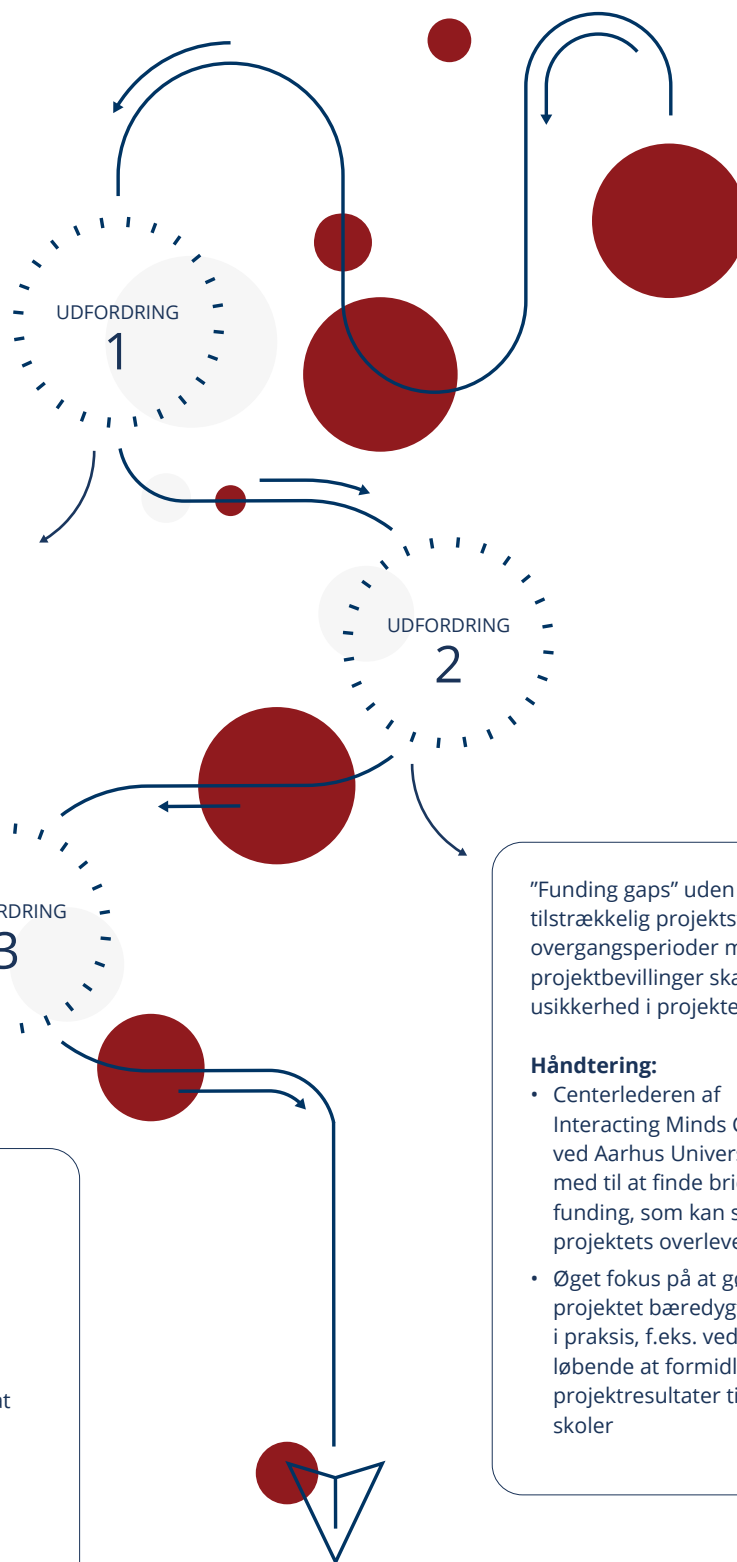
For de deltagende skoler var det en tilbagevendende udfordring at sikre tid og overskud til et udviklingsprojekt som CollaboLearn i en hverdag med akutte elevsager, sygemeldinger, travle skemaer og forstyrrelser. Som pædagogisk leder Dorthe Kirkegaard Larsen understreger, så var det hendes opgave at sikre medarbejdertid i projektet og at bakke op om ”det gode” i CollaboLearn, som let kunne blive overskygget af en travl og presset hverdag. Skoleleder på Langagerskolen, Jens Frostholt, taler om CollaboLearn som en brugerdreven innovationsproces, som giver en masse muligheder, men også kræver, at man som praksispartner må prioritere sin deltagelse, selvom det ikke altid er helt sikkert, hvad resultaterne bliver. CollaboLearn sluttede formelt som forandringskabende forskningssamarbejde ved udgangen af 2022, men lever nu videre som et udviklings- og formidlingsprojekt på skolerne og Science Museerne, hvor forsker Ella Paldam er blevet ansat som formidlingschef.

Projektgruppen skal navigere mellem samtidige bevillingsgivere med forskellige interesser.

Håndtering:

- Projektgruppen udarbejder forskellige projektstrategier alt efter hvilke bevillinger, der blev hentet hjem

“Funding gaps” uden tilstrækkelig projektstøtte i overgangsperioder mellem projektbevillinger skaber usikkerhed i projektet.

Håndtering:

- Centerlederen af Interacting Minds Centre ved Aarhus Universitet er med til at finde bridging funding, som kan sikre projektets overlevelse
- Øget fokus på at gøre projektet bæredygtigt i praksis, f.eks. ved løbende at formidle projektresultater til andre skoler

Akutte elevsager, sygemeldinger, forstyrrelser og travlhed på skolerne vanskeliggør den kontinuerlige prioritering af CollaboLearn.

Håndtering:

- Ledere holder fast i “det gode” i CollaboLearn; vigtigheden af ikke at lade negative hverdagshændelser overskygge et positivt udviklingsprojekt
- Struktureret planlægning og prioritering af løbende projektaktiviteter

FORANDRINGEN

Hvilke typer af forandring førte projektet til?

I sin fortælling om en læringsituation med en 12-årig specialskoleelev indfanger udviklingskonsulent Rikke Steensgaard værdiskabelsen i projektets eksperimenterende tilgang:

"[...] Så begyndte [eleven] lige pludselig for sig selv at bygge, og så byggede han i noget tid, og vi lod ham sådan lige sidde... så spurgte vi: 'Hvad er det, du har bygget der?' Og så fortalte han; han havde bygget sådan en ø med en masse hajer og nogle palmer [...] han var ude på den der øde ø og havde sådan et stort ønske om at komme ind på land, hvor de andre var, og hvor man kunne få venner og omsorg. Han fik lavet nogle meget, meget stærke metaforer, egentlig om hans psykiske og sociale velbefindende, som han kunne fortælle om meget, meget klart og stærkt. Og det var ikke noget, med mit kendskab til ham, man ellers nogensinde kunne få ham til at sætte ord på. Og jeg blev bare så rørt over [...], hvordan han bare 30 minutter inde i processen kunne åbne sig så meget og dele så præcist, hvordan hans livsverden så ud. Der blev jeg sådan: Fuck, det her læringsrum, det kan bare noget! [...] Det har været den der ild, der har gjort, at Ella og jeg er blevet ved [...], at vi hele tiden har båret de her børn i vores hjerter og tænkt: 'Man kan bare designe nogle bedre læringsmiljøer for dem.'"

- Rikke Steensgaard, udviklingskonsulent og tovholder i projektet

Ifølge Rikke Steensgaard lykkedes det CollaboLearn at udvikle læringsrammer, der kunne hjælpe specialskoleelever med at reflektere over, og kommunikere, oplevede sociale situationer. Samtidig vurderer hun, at det var en generel udfordring at dokumentere forandringen for bevillingsgivere, da standardiserede evalueringsmetoder enten var uegnede eller skadelige for samarbejdet:

"[...] Hver gang vi tog noget med herud, måleinstrumenter af en eller anden art, så har det været helt vildt akavet! Fordi det er sådan lidt 'jamen, hvad laver I?'-agtigt. Alt det vi// den her fede proces, vi forsøger at lave ude på skolerne, skal det virkelig koges ned til, om børnene udviser en bestemt adfærd eller en 'bedre' adfærd? (...) På en eller anden måde, så bliver det lidt en hån mod processen; en hån mod, hvad pædagogik egentlig er for noget, fordi vi snakker udvikling, dannelse, trivsel og læring. Det er jo ikke noget, der gør sig målbart i 10-ugers intervaller. "

- Rikke Steensgaard, udviklingskonsulent og tovholder i projektet

I CollaboLearn var det vigtigt at have øje for de langsigtede forandringsspektiver. Skoleleder på Højvangskolen, Ivan Børsting, fremhæver, at CollaboLearn var med til at skabe et nyt "mindset" på skolen:

"Vi snakker jo meget om, at det er et mindset, som vi udvikler i fællesskab. Det unikke er – og jeg synes faktisk, det er på alle planer – det er både børnene, der reflekterer og udvikler i fællesskab, det er lærer og barn, det er lærer og forsker [...]. Der er noget særligt i, at det er et mindset, som man udvikler, som har været dynamisk og fortsat vil være det. "

- Ivan Børsting, skoleleder på Højvangskolen

For Rikke Steensgaard blev forandringen delvist muliggjort af et praksisnært og smidigt samarbejde, hvor forskningen var i direkte kontakt med skolerne og "fri af systemet", forstået som professionshøjskoler og PPR,

der kan ses som ”kulturbærere” i skoleverdenen. CollaboLearn var ikke bundet af en specifik agenda eller et særligt børnelærings syn. I forhold til bæredygtighed, forankring og spredning vurderer Rikke dog, at der er behov for samarbejde med de toneangivende institutioner. Af strategiske årsager inviterede styregruppen derfor en leder fra PPR med ind i projektets *advisory board*.

Ivan Børsting fortæller, hvordan CollaboLearn både har inspireret nye ”græsrodsprojekter” internt på Højvangsskolen, men at det også spredte sig til andre skoler, når medarbejdere blev spurgt, om de kunne dele erfaringer i forskellige sammenhænge. Med en baggrund i IT og didaktisk design havde projektmedarbejder Sophie Aabjerg Rand hovedansvar for at udvikle projektets hjemmeside, som havde et formidlingsigte ud over partnerskabsskolerne; at samle inspirationsmateriale til special- og folkeskoler over hele landet. Skoleleder Jens Frostholt understreger vigtigheden af projektets fokus på open source; at de ikke skulle kapitalisere på resultaterne, men derimod gøre viden tilgængelig for alle:

” Vi har nogle erfaringer, vi gerne vil dele, og vi har faktisk flyttet nogle børn fra A til B. Det er jo i virkeligheden humlen i det. Det er jo ikke innovation for, at vi skulle blive rigere eller berømte eller noget som helst. ”

- Jens Frostholt, Skoleleder på Langagerskolen

På Aarhus Universitets hjemmeside fremhæves CollaboLearn som en af de ”udvalgte samarbejdscases”, og projektet formidles af universitetets *start-up hub: The Kitchen*.⁵ For den tidligere centerleder på Interacting Minds Centre Andreas Roepstorff var projektet på mange måder et eksemplarisk samarbejdsprojekt, som både lykkedes med at skrive sig ind i forskningsdagsordener og at få et liv i praksis. Samtidig vurderer han, at universitetet havde svært ved at støtte op om projektet, fordi det ikke passede ind i et klassisk akademisk meriteringssystem, som er bundet til publikationer og undervisning. CollaboLearn blev hermed et eksempel på en uoverensstemmelse mellem samfundets forventninger på den ene side og universitetets organisering og økonomimodeller på den anden.

” Og det synes jeg, at der er en læring i for os som organisation. Projektet er eksemplarisk, fordi det gør alt det, som man beder sådan nogle projekter om at gøre. Det kan tiltrække eksterne midler. Det er lykkedes forskningsmæssigt. Og jeg mener også på mange måder, det er lykkedes resultatmæssigt. Men det er faktisk svært at omsætte til en intern karriere, i det her tilfælde for [forskeren] Ella. Og det er tankevækkende, ikke? ”

- Andreas Roepstorff, tidligere centerleder på Interacting Minds Centre (AU)

Andreas Roepstorff forklarer, at det i fremtiden bliver vigtigt for universitetet langt bedre at kunne rumme et projekt som CollaboLearn:

” Jeg kan ikke lige se, hvordan det skal kunne lade sig gøre med de økonomimodeller, vi har, og den måde, vi er organiseret på, men som sted synes jeg absolut, at man skal rumme det. Og jeg tror ikke, at der går så lang tid, så vil man sige: 'Jamen alt det her, det er jo præcis det, vi har brug for i øjeblikket.' Men det er ikke der, man er lige nu, vel. ”

- Andreas Roepstorff, tidligere centerleder på Interacting Minds Centre (AU)

---

⁵ *The Kitchen* (u.å).

Ella Paldam formulerer selv, at CollaboLearn var et ”karrieremæssigt selvmord”, da man som forsker er ansat til at undervise og forske – ikke til at lave samarbejdsprojekter:

” Det er klart, at hvis man skal etablere sig selv [som juniorforsker] i et *Tenure Track*, så skal man ikke bruge sit krudt på det her. ”

- Ella Paldam, forsker, Aarhus Universitet

Som samarbejdsprojekt muliggjorde CollaboLearn udvikling af læringsmiljøer til gavn for børn med særlige behov og fagprofessionelle i special- og folkeskoler. Projektet var med til at skabe en kulturændring i form af et særligt *mindset*, som skabte nye ringe i vandet. Samtidig peger projektet på udfordringer med bæredygtig forankring af projektresultater og kompetenceudvikling på både praksis- og forskningssiden, som kan være oplæg til debat.

DEN METODISKE TILGANG

HVORFOR CASEANALYSE?

Caseanalyse er en socialvidenskabelig tilgang, der i udgangspunktet lægger vægt på den faktiske praksis snarere end den ideelle praksis. Dermed er den enkelte case ikke en illustration af en allerede eksisterende pointe eller udsagn, idet valget af den enkelte case i stedet repræsenterer en beslutning om, hvad man ønsker at vide noget om (Evens og Handelman, 2006; Thomas, 2010).

Vi har i denne sammenhæng ønsket at udvikle ny viden om, hvad der kendetegner gode samarbejdsprojekter på tværs af forskning og praksis. Derfor er det relevant at arbejde med et antal udvidede cases, hvor vi gennem reflektiv dialog med projektpartnere har mulighed for at beskrive og analysere en række dimensioner ved samarbejdsprojekter, der på forskellig vis er blevet karakteriseret som vellykkede. Gennem en række tematiseringer forsøger vi at indkredse de elementer af praktisk visdom, som nogle gange fremhæves eksplicit af projektpartnere i de udvalgte cases, og som andre gange må fremdrages af mere implicite forståelser af, hvad der udgør præmisserne eller forudsætningerne for et godt samarbejdsprojekt.

Når vi arbejder med caseanalyse, er det således ikke med henblik på udviklingen af én overordnet teori om samarbejde mellem forskning og praksis, men snarere fordi de enkelte casestudier giver os mulighed for at afdække den variation, som findes inden for projektsamarbejder (Burawoy, 1998). Ved at analysere narrativer om, hvordan samarbejde fungerer i praksis, kan vi ikke alene anskueliggøre en form for typologi, men også udvikle et nyt sprog for, hvilke greb i forhold til proces og strukturering der kan være hjælpsomme for udviklingen af et velfungerende samarbejde mellem forskning og praksis. Med casetilgangen forsøger vi med andre ord at grave den praktiske visdom fra eksisterende projekter frem og gøre den tilgængelig for flere.

UDVÆLGELSESKRITERIER

I efteråret 2022 udførte Copenhagen Change Academy en casestudieundersøgelse med henblik på at skabe dybdegående viden om vellykkede forskningspraksissamarbejder i en dansk kontekst. Vi udvalgte fire cases, som levede op til to hovedkriterier:

1. Casen er et tidsafgrænset projektsamarbejde mellem universitetsforskere inden for de tørre videnskaber og praktikere på både arbejdsgiver- og arbejdstagersiden.
2. Casen er et projektsamarbejde med tilsigtet forandring i både praksis og forskning.

I udvælgelsen lagde vi derudover vægt på, at projekterne resulterede i væsentlige bidrag til forskningen, i den forstand at de førte til ny teori- og metodeudvikling. Samtidig lagde vi vægt på, at projekterne var anvendelsesorienterede, i den forstand at de tog afsæt i problemer i praksis, som projektet skulle bidrage til løsninger på. Sidst, men ikke mindst, udvalgte vi fire cases, som komplementerede vores sideløbende ekspertinterviewundersøgelse og litteraturstudie, der også havde 'det gode samarbejdsprojekt mellem forskning og praksis' som empirisk undersøgelsesobjekt. Det var oplagt at udvælge cases inden for de projektrammer, som vi havde fokus på i ekspertinterviewundersøgelsen; HUMpraxis-programmet i Velux Fonden, virksomhedssamarbejde i HumanImpact (KU) og kommunalt forskningsamarbejde.⁶ Herudover har vi udvalgt fire cases med vægt på uddannelses- og sundhedssektoren, som er toneangivende felter i international litteratur om projektsamarbejder.⁷

⁶ Se Dragsted m.fl. (2023).

⁷ Se Jessing m.fl. (2023).

DATA, ANALYSE OG FORMIDLING

Casestudieundersøgelsen er baseret på datamateriale fra feltbesøg, interviews, publicerede artikler og interne projektdokumenter. For hver case har vi udført semistrukturerede interviews (Spradley, 1979) med fem-otte forskere og praktikere på arbejdstager- og arbejdsgiverniveau med henblik på at belyse forskellige roller og perspektiver i projekterne. Hukommelsesproblemer er en mulig fejlkilde i datamaterialet, da flere interviews er gennemført, år efter at samarbejdsprojekterne blev afsluttet. Tidsperspektivet giver til gengæld mulighed for, at deltagere kan reflektere over den forandring, som projektet var med til at skabe. Interviewmaterialet er bearbejdet gennem en datadrevet kodningsproces og begrebsdrevet kodningsproces med fokus på seks udvalgte dimensioner i samarbejdsprojekter, som vi analyserede frem på tværs af casestudier, ekspertinterviewundersøgelsen og litteraturstudiet.

Crown Princess Mary Center er oprettet ud fra en vision om at bidrage til løsninger på komplekse samfundsproblematikker ved at styrke partnerskaber mellem forskning og praksis. I tråd med denne vision er samarbejde udgangspunktet for vidensarbejdet i Copenhagen Change Academy. I casestudieundersøgelsen har vi blandt andre samarbejdet med en psykologfaglig autismspecialist, en visitator, en uddannelsesvidenskabelig ekspert og en klinisk direktør om at generere viden om samarbejder mellem forskning og praksis. De projektansvarlige forskere har gennemlæst og godkendt det formidlingsmateriale, som vi har produceret på baggrund af casestudierne.

LITTERATUR

- CollaboLearn. (u.å). Lokaliseret d. 15. januar 2023 på: <https://collabolearn.dk/en/>.
- Burawoy, M. (1998). The Extended Case Method. *Sociological theory* 16(1), s. 4-33. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1111/0735-2751.00040>.
- Dragsted, B., Ejrnæs, M., Jessing, B., Oxlund, B. (2023). *Eksperternes erfaringer med gode samarbejdsprojekter mellem forskning og praksis*. Arbejdsrapport. København: Copenhagen Change Academy, Crown Princess Mary Center, Københavns Universitet.
- Evens, T.M.S. og Handelman, D. (2006). "Introduction: The Ethnographic Praxis of the Theory of Practice.", s. 1-12 i Evens og Handelman (red.) *The Manchester School: Practice and Ethnographic Praxis in Anthropology*. New York: Berghahn Books.
- Jessing, B., Dragsted, B., Ejrnæs, M., Oxlund, B. (2023). *Litteraturstudie om samarbejdsprojekter mellem forskning og praksis*. Arbejdsrapport. Copenhagen Change Academy, Crown Princess Mary Center, Københavns Universitet: København.
- Baker, M. and Ryan, J. (2021). Playful provocations and playful mindsets: teacher learning and identity shifts through playful participatory research. *International Journal of Play*, 10(1), s. 6-24. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1080/21594937.2021.1878770>.
- Paldam, E., Roepstorff, A., Steensgaard, R., Lundsgaard, S. S., Steensig, J., Gebauer, L. (2022). A robot or a dumper truck? Facilitating playbased social learning across neurotypes. *Autism & Developmental Language Impairments*, 7. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1177/23969415221086714>.
- Professional Development Collaborative (u.å.). *Children Are Citizens*. Lokaliseret d. 13. januar 2023 på: <https://www.pdcollaborative.org/initiatives/projects/children-are-citizens/>.
- Spradley, J.P. (1979). *The ethnographic interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- The Kitchen (u.å.). *FRA LANGAGERSKOLEN TIL VERDEN*. Lokaliseret d. 13. januar 2023 på: <https://thekitchen.io/startup-cases/collabolearn-interview/>.
- Thomas, G. (2010). Doing Case Study: Abduction Not Induction, Phronesis Not Theory. *Qualitative inquiry*, 16(7), s. 575-582. Tilgængelig på: <https://doi.org/10.1177/1077800410372601>.

